

בית מדרש • הוצאה לאור

גליון כ"ב - תמוז תשפ"ג

נהזרה דשמעתה

גליון אקטואלי מרתק מבית היוצר של אש התורה

לעילוי נשמת הגאון המופלא צנוע ומעילי - רבי שלמה ב"ר מאיר שפיידא זצ"ל

מהדורת זכרון שלמה

מתי נכון שלא לאכול עוגה חלבית עם הקפה?

בלי הפסק שעה [במעדני השלחן (סי' פ"ט) יישב מנהג העולם להמתין חצי שעה, דשעה לאו דוקא אלא פירושו 'משך זמן, וכך כתב גם בתשובות והנהגות ירד סי' ע"ד למדו מדברי

הזהר שאין לאכול בשר אחרי חלב בסעודה אחת, אפילו לאחר זמן מרובה. ואמנם לעיקר הדין לא הובאו דברי הזהר להלכה בשלחן ערוך (יר"ד פ"ט). אולם מכל מקום הורו פוסקים רבים כי ראוי לחוש לחומרת הזהר. [דרכי יוד פ"ט, פמ"ג ש"ד וז"א ג', וכן משמע בב"י הגר"א שהביא הזהר כמקור לדברי הרמ"א. ואף שבמשיב תצ"ד ט"ז מבואר שלא כדברי הזהר, צידדו האחרונים דהיינו קולא מיוחדת בשבועות, בכדי לקיים את המנהג לעשות זכר לשתי הלחם בלחי חלבי ובשרי בסעודה אחת, וכעין המבואר בבאר היטב שם דיש שהקילו בשבועות בשיעור ההמתנה בין ברח].

ואמנם לפי פשוטו בנידון שלנו אין מקום לחומרת הזהר, שהרי שותה את הקפה לפני שנוטל ידיו לסעודה, ואין כאן בשר וחלב בסעודה אחת.

אך נראה לדון, כי מאחר ואינו מברך אחר הקפה ברכה אחרונה, מפני שברכת המזון פוטרתו כשם שפוטרת את יין הקידוש, והטעם שברכת המזון פוטרת את יין הקידוש מבואר בטור (רע"ב) כי הוא משום שהקידוש צורך הסעודה ותחילתה, נמצא אם כן שגם הקפה ששותה אחריו נחשב מן הסעודה, ושייך בזה חומרת הזהר ק"ש שלא לאכול בשר וחלב בסעודה אחת. [ועוד, שהרי הטעם שאין הקפה הפסק בין הקידוש לסעודה הוא מפני שנחשב מכלל הסעודה, נמצא שיש כאן בשר וחלב בסעודה אחת].

אלא שלמעשה יש להקל בזה, לפי המבואר בבן איש חי (שנה ב, שלח"ד) דחומרת הזהר נאמרה דוקא בגבינה ולא בחלב, וכך נקט בתשובות והנהגות (שם), ודקדק דהיינו תבשיל של חלב. והביא כע"ז מהר"ש בחולין ק"ג.

ולפי"ז בשתיית קפה עם חלב אין להחמיר, אמנם ראוי להמנע מלאכול עמו עוגת גבינה או שוקולד חלבי, שבה יש מקום לחומרת הזהר.

שאלה: בליל שבת לאחר הקידוש, חש רבי אליהו עייפות רבה, משום כך עלה בדעתו להקדים ולשתות כוס קפה, כדי שיעלה בידו לנהל את סעודת השבת בעירנות כראוי. למרות העייפות הוא זכר כמובן שהמנה העיקרית בסעודה היא בשרית, אך לא ראה בכך מניעה, שהרי את הקפה הוא שותה קודם הסעודה, ובודאי יעבור למעלה מחצי שעה עד שיגיע למנה העיקרית. האם אמנם ראוי וכשר הדבר לעשותו?

תשובה: יש לדון בזה מכמה צדדים. ראשית יש לעיין אם אין שתיית הקפה נחשבת 'הפסק' בין הקידוש לסעודה, שהרי דין 'קידוש במקום סעודה' מחייב להסמיך את הסעודה לקידוש.

מסקנא דשמעתה

נידונים אקטואליים בראי ההלכה

רב המכון דבי צבי דותן שליט"א - מורה הוראה וראש כולל גני אילון - אחיסמך

אולם כבר דנו בזה האחרונים, והוכיחו ממה שנהגו לאכול 'כרפס' בליל הסדר בין הקידוש לסעודה, וכן ממה שבליל יו"ט שני של ראש השנה נוהגים לכוין ב'שהחיינו' על פרי חדש, וכתב המטה אפרים (ת"ר ה) שיאכל את הפרי החדש מיד לאחר הקידוש קודם שיטול ידיו, הרי מוכח שאין העיסוק בדברי אכילה נחשב הפסק, אלא הכל נחשב מכלל הסעודה (בני ראם סי' ס"ג), וכן דעת הגר"ש (הליכות שלמה ר"ה פ"א דבה"ל אות כד).

והנה מטו מהגר"מ סולובייציק ששאל לחזו"א על מנהג שהיה באירופה לאכול דגים בין הקידוש לסעודה, ולא היה ניחא להחזו"א בזה. והגר"מ פירש כוונתו משום דהוי הפסק בין קידוש לסעודה (והאיש משה' ח"א קנד), אולם מרן הגר"ח"ק זצ"ל (בהגה"ה שם) ביאר טעמו של החזו"א עפ"י הביאור הלכה (רמ"ב ב') שאין ראוי לאכול לפני הסעודה כדי שיאכל הכזית המוציא לתיאבון, ומבואר שנקט גם כן דאין בזה הפסק.

אך עדיין יש לדון בזה מדיני בשר בחלב. הנה בבית יוסף (א"ח קע"ג) העתיק דברי הזהר הקדוש¹ (פ' משפטים) "מאן דאכיל האי מיכלא פחדא. בשעתא חדא, או בסעודתא חדא. ארבעין יומין אתחזינא גדיא מקלסא בקלפוי... מסאבותא אטימא מפלא. מסתפי מחינן בישן, דהא בעינייהו גדיא אשתבת, ויכיל לאתזקא. דהא צלמא דבר נש אתעבר מניה".

ולמדו הפוסקים מדברי הזהר, שגם בשר אחרי חלב אסור

¹ **תרגום:** מי שאוכל אותו מאכל (בשר וחלב) כאחד, בשעה אחת, או בסעודה אחת, מי יום נראה גדי מקולס בעורו... היא טומאה אטומה מכל הטומאות... ומפחד מחיות רעות, כי נראה בעיניהם כמו גדי, ויכולות להזיקו, כי צלם אדם עבר ממנו.

צורתא דשמעתתא

סקידה מקיפה של סוגיה הלכתית

הרב מנחם אדלר - דאש בית המדרש

הידורים וידיעות חשובות בהפרשת חלה הביתית

באיזה שלב מברכים?

ההלכה: את ברכת ההפרשה יש לברך **לאחר** שהפריש וניתק חתיכת בצק מן העיסה, לפני שקורא שם על החתיכה שבידו ואומר "הרי זו חלה". [שלא כטעות הנפוצה בסידורים, שכותבים לברך קודם ההפרשה, ואח"כ להפריש ולקרוא שם].

הפרשת חלה
 כשמפריש חלה מן החייב בודאי, מברך (ועי' סס"ח):
ברוך אתה יהוה אלהינו סלף העולם, אשר קדשנו במצותיו, וצונו להפריש חלה.
ומפריש חלה ואומר: הרי זו חלה.

הטעם: כאשר מקיימים את המצוה במעשה הפרשה בלבד בלא קריאת שם, ומתקדשת החתיכה בהפרשה (דהמעשה נחשב לקריאת שם, מנח"ש תניינא קיד"א), בכהאי גוונא יש להקדים את הברכה להפרשה. אך למנהגינו (עפ"י הגרעק"א בגליון השרע שכ"ח) וכמופיע בסידורים, שיש לקרוא שם ולומר "הרי זו חלה", אין החלה מתקדשת אלא בקריאת השם.

הטעות שנפוצה בסידורים, להקדים את הברכה להפרשה, ולא רק לקריאת השם.

מאחר שהחלה מתקדשת בקריאת השם, יש להסמיך את הברכה לקריאת שם, שבכך נחשבת הברכה 'עובר לעשייתך', ולא להקדים ולברך קודם ההפרשה. וכך מפורש בתוספתא (תרומות פ"ג ה"ב) ובראשונים (רמב"ן ורשב"א סוף הל' חלה), והובא להלכה כדבר פשוט בכל הפוסקים [שבט הלוי ח"ד קמ"ד, דרך אמונה פ"ה ס"ק צ"ח, מנחת שלמה תניינא קיד"א, משפטי ארץ]. [מה שכתוב בסידורים להפריש אחר הברכה, ייתכן שהחל ממנהג קדום במקומות באירופה שלא היו קוראים שם אלא עושים הפרשה בלבד, שאז יש להקדים הברכה להפרשה. ומכאן נולדה הטעות, שגם לאחר שנתפשט המנהג הראוי לקרוא שם, עדיין השאירו בטעות את ההנחה להפריש אחר הברכה].

שתי אופנים לקיים הפרשה 'מן המוקף'

בשעה שמחזיק בידו החתיכה שרוצה להפריש, ואומר 'הרי זו חלה' - חייבת החתיכה להיות מוקפת (= סמוכה) לשאר העיסה, בצורה שתתבאר להלן. [אם לא הייתה החתיכה 'מוקפת' לעיסה בשעת האמירה, הגם שחלה ההפרשה בדיעבד, מ"מ צריך להישאל ולעקור את ההפרשה, בכדי להפריש שוב מן המוקף כהלכה (מנחת שלמה תרומות פ"ד ה"ז אות ג' במוסגר)].

קיום ההפרשה 'מן המוקף' נעשה בשני אופנים, ותלוי היכן מונחת העיסה הגדולה שבא להפריש עליה:

א'. כאשר העיסה הגדולה נמצאת בתוך כלי, בכדי שתיחשב ההפרשה 'מן המוקף', צריך שיהיה מגע בין החתיכה שמפריש לבין הכלי שבו העיסה [ומספיק שתיגע החתיכה בכלי מבחוץ] בשעה שאומר 'הרי זו חלה'.

או לחילופין, שיחזיק גם את החתיכה שמפריש בתוך חלל הכלי שהעיסה בתוכו בשעה שאומר 'הרי זו חלה'. [יש לציין, שיותר להניח את החתיכה בשקית ניילון (אפילו קשורה?) בשעת ההפרשה, ומספיק שהשקית תיגע בכלי שבו העיסה, ואין צורך במגע של הבצק עצמו].

ב'. כאשר העיסה אינה מונחת בתוך כלי, אלא על השולחן או על השיש, אין צורך במגע בין העיסה לחתיכה שמפריש, ומתקיים דין 'מן המוקף' במה שהחתיכה שמפריש נמצאת באותו החדר בשעה שאומר 'הרי זו חלה'. על כן במקרה כזה יכול לאחוז את החתיכה בידו, מבלי להסמיכה לשאר העיסה כלל.

הטעם: למדו חז"ל ממה שנאמר "והרימותם ממנו" שההפרשה צריכה להיעשות בסמוך לעיסה (ישי סוטה ל). נחלקו הראשונים אם מספיק שמוקף בשעת מעשה ההפרשה, ולמעשה נקטינו שצריך שיהיה מוקף גם בשעת קריאת השם (חלת לחם (שכ"ג ר"ג), חז"א (לקוטים ס"ד סק"א) בדעת הרמב"ם). ובדין מוקף מבואר (רמב"ם תרומות פ"ג ה"ז) שכאשר הפירות אינם בתוך כלי, הבית מצרפן. אך כשהן בכלים נחשב מוקף רק ע"י נגיעת הכלים זה בזה.

הפרשה בלא ברכה מחמת חיסרון צירוף

ההלכה: לדעת הרבה פוסקים (הגרשז"א, מלא העומר, ועוד), בכדי להפריש בברכה, לא די שיש שיעור חלה בעיסה בשעת לישת הבצק, אלא נדרשים שלשה תנאים נוספים הנוגעים לשיעור חלה גם לאחר מכן, וכפי שיתבאר. [אמנם דעת שבט הלוי שאין צורך בקיום התנאים הללו, ומפרישים בברכה גם אם לא נתקיימו. וכל אחד יעשה כמנהג רבותיו].

התנאים שיש להקפיד עליהם בכדי שיתאפשר להפריש בברכה לדעת הפוסקים:

א' - לאפות מיד כשיעור: שתהא דעתו לאפות מהבצק כעת (בזה אחר זה) את הכמות שיש בה שיעור חלה. מה שאין כן אם אופה כעת פחות משיעור, ושומר את שאר הבצק בקירור על דעת לאפות אותו מאוחר יותר [אפילו היום בעוד כמה שעות], מפריש בלא ברכה.

ב' - שאינו מקפיד על נשיכתן: שאינו מקפיד על חתיכות הבצק שעשה מהעיסה הגדולה שישכו זה בזה. משא"כ אם מקפיד על נשיכתן, כגון שעושה חלק ממנו מאפים חלביים וחלק מאפים פרווה, מפריש בלא ברכה.

² כמבואר בדרך אמונה (פ"ג תרומות ציוה"ל שכ"ז) מהירושלמי, דבחביות שמן לא איכפת לן שהן סגורות, מפני שאין הסגירה מועלת לשמן אלא כדי שלא ילכלך. והוא הדין בשקית שמניח בה חתיכת הבצק שמפריש לחלה, שאין הסגירה לתועלת החלה אלא שלא תלכלך. ומטעם נוסף יש להחזיר, לפי דעת הגריש"א (המבואר להלן) ששקית ניילון אינה חוצצת, דבטילה למה שבתוכה וחשיב שאינו תוך כלי. וא"כ לא איכפת לן בקשירתה.

ג' - שעתידין להצטרף שוב אחר האפיה: שכל החתיכות שאופה מן העיסה, עתידים להצטרף שוב (למשך רגע אחד) **גם לאחר האפיה**. ולדוגמא, כפי המצוי, שעושים מעיסה אחת כמה חלות\לחמניות\מאפים, ניתן להפריש בברכה רק אם עתיד לאחר מכן להניח את כל המאפים יחד (ב'צירוף סל', וכפי שיתבאר), כדי שיצטרפו שוב **לרגע אחד** גם לאחר האפיה.

הצירוף המקורי הוא בהנחת כל המאפים בכלי אחד (כגון שקית גדולה), או בהנחתם על גבי מפה ועטיפתם בה, מכל הצדדים. אך ניתן לצרפם גם באופן פשוט המעשי יותר בימינו, ע"י שיכניס הכל במקפיא, אפילו שהם בשקיות וקופסאות נפרדות, ורק יוודא שיגעו השקיות זו בזו.

אכן, יש להקפיד שלא יהיו האריזות קשורות בשתי קשרים או בהדבקה. אך מותר שיהיה מכסה הקופסאות סגור, או שהשקיות יהיו קשורות בקשר אחד.

הבהרה חשובה: התנאי השלישי, שכאשר אין צירוף נוסף לאחר האפיה יש להפריש בלא ברכה הוא רק כאשר קיימת וודאות שאין עתידין להצטרף לאחר האפיה. אך אם יש ספק וייתכן שיצטרפו, מפרישים מתחילה בברכה. על כן, אין צורך להקפיד ולצרף בפועל בכל פעם שאופים, אלא די לעשות כן מידי פעם, או לוודא שהמציאות הרגילה של האפייה הביתית מאפשרת שייתכן צירוף כזה. מה שאין כן אם רגילים תמיד להניח חלק במקפיא אחד וחלק במקפיא אחר, וכדומה, וקיימת וודאות שלא יצטרפו, אזי אין להפריש בברכה.

הטעם: נחלקו הפוסקים בעיסה שנעשית על דעת לחלקה לחתיכות קטנות קודם האפייה (כגון שעושה ממנה כמה חלות וכדו'), אם נחשב 'על דעת לחלק' שפטור. דעת הש"ך הגר"א והב"ח (שכ"ז ב') שבכל אופן חייב, ופטור 'על דעת לחלק' הוא רק במחלק לאחרים. אך הפוסקים הוכיחו בדעת כמה ראשונים שיש אופנים ששייך פטור 'על דעת לחלק' גם במחלק לעצמו (צל"ח, תפארת למושה, בית אפרים, דברי חמודות, ועוד. מובאים בפתחי תשובה שם. וכן דעת החזו"א), ונאמרו ג' דרכים באיזה אופן נאמר פטור על דעת לחלק בעושה לעצמו. א' כשאופה חלק לאחר זמן (דברי חמודות, וע"ש שגם לסעודה אחרת באותו יום נחשב לאחר זמן). ב' כשמקפיד על נשיכת העיסות (חזו"א י"ד קצ"ג. אכן מה שמקפיד שלא ינשכו כדי שישחב שלם לחם משנה, אין זה הקפדה המונעת להצטרף. שהרי בא ליישב המנהג שמפרישין בברכה באפיית החלות. והטעם, שבכדי למנוע הצירוף צריך הקפדה מחמת עצם העיסה ולא מסיבה צדדית). ג' כשאין עתידין להצטרף לאחר האפיה (צל"ח ובית אפרים). וכתבו הפוסקים שלענין ברכה חיישנין לכל הדרכים (ש"כ ח"ב פ"ב סוף הע' מה בשם מלא העומר (יערש"י) והגרשז"א, ועוד), אולם בשבט הלוי (חיד קמיה) כתב דמנהגינו כש"ך והגר"א שבכל אופן מברך. ומה שנתבאר בתוספת הבהרה שכל החשש הוא רק כשיש וודאות שלא יצטרף, הוא פשוט, שזהו דין נחתום המבואר במשנה (חלה פ"א מ"ז), שכל הפטור 'על דעת לחלק' הוא רק כשדעתו לחלק בוודאי, ולא אם מסופק וייתכן שלא יחלק.

צירוף סל במקפיא כשהמאפים מונחים בשקיות הנוגעות זו בזו, מבוסס על דברי המשני"ב (תנ"ז, ז) וכפי שנתבאר דבריו ע"י הסטייפלער (כמובא בדרך אמונה פ"ו הט"ז בביאה"ל ד"ה אין), דמהני צירוף סל אף שכל אחד בכלי נפרד אם נוגעים זה בזה והם נמצאים תוך כלי גדול [אכן נגיעת כלים לחוד כשאינם יחד בתוך כלי גדול מהם] [כמקפיא וכדו'] לא מהני, דזה מועיל רק למקוף ולא לענין צירוף, כמבואר במשני"ב שם, ועל כן לא שגי שאחר האפיה יגעו התבניות או השקיות זו בזו כשאין תוך כלן. וייתכן שנחשב צירוף במקפיא גם אם לא נוגעות השקיות זו בזו, לדעת הגרש"א (המובא בד"ר"א שם) ששקית ניילון בטילה ללחם ונחשב כמו שאינו בתוך כלי (ואף שבעלמא נקטינן בדכדי להפריש בברכה לא שגי בצירוף סל וצריך שיגעו זה בזה בתוך הסל, שאני הוודא דסגי בצירוף כלדוהו, וכמו שכתב הצ"ח דמהני שיצטרפו על שולחן בלא לבזוז). אך פעמים שמניחים בתוך קופסא וכדו' שאין בטילה למאפה, ובזה הוא צריך נגיעה, וגם דעת הגרשז"א (שלחן שלמה רמ"ב) שלא כהגרש"א, וגם שקיות ניילון נחשבות ככלי החוצץ, ועל כן צריך שיגעו בהדדי. וממ' לכ"ע לא איכפת לן במכסה סגור או בקשורים קשר אחד, שכן רק מכסה סגור בהדבקה או שקיות הקשורה בשני קשרים שצריך לקרוע בשביל לפתוח נחשב ככלי סגור (ד"ר"א תרומות פ"ג ציוה"ל שכת', וע"ש דאפילו מכסה הברגה נחשב כפתוח).

הערות על המאמר מאת הגאון רבי שאול רייכנברג שליט"א בעל 'משפטי ארץ':

א. במה שהבאנו שכאשר העיסה בתוך כלי צריך בשעת קריאת שם להחזיק את החתיכה שמפריש בתוך חלל הקערה, או נוגעת בה מבחוץ בשביל לקיים דין 'מוקף'. העיר הגר"ש, שאפשר גם להחזיק את החלה באויר מעל חלל הכלי שהעיסה בו, שגם בכך אין דפנות הכלי חוצצות. ואמנם מצינו כן גם במגילת ספר (יר"ד קמ"ב ח') שכתב ליוהר כשהעיסה תוך כלי והחלה שצריך בשעת ההפרשה לנגעת עם החלה בדפני הכלי או להגביה את החלה מעל חלל הכלי כדי שהזופן לא תפסיק. אך בפשוטו זה תמוה, שהרי מבואר בגר"א (יר"ד שכ"ח) דהצירוף כשאין העיסה תוך כלי הוא מדין 'בית מצרף', וכשהעיסה תוך הכלי אין הבית מצרף ובעינין נגיעת כלים. ומשמע בפשוטו שלא יועיל להחזיק מעל חלל הכלי, אלא דוקא בתוכו או נגיעה מבחוץ.

ונדברנו בזה בשנית עם הגר"ש רייכנברג שליט"א, ומסקנת הדברים הייתה שאמנם כנים דברינו לדעת הגר"א, אך לשיטת הרא"ש והמחבר י"ל שאין צריך 'בית מצרף' אלא סגי מה שמונח בסמוך, ולפי זה מספיק להחזיק מעל הקערה. [ויש לציין, שהגר"א כתב כן בדעת הרא"ש והמחבר (והובאו דבריו להלכה גם במשני"ב סי' תנ"ז), אלא שבמשפטי ארץ דן לפרש שיטת הרא"ש דלא כמו שנקט הגר"א, ולפי"ז העלה הנפק"מ הנ"ל].

[ויש להסתפק כאשר שחלק מהעיסה בולט החוצה מעל הקערה, אם נימא דחשיב שכולה בתוכה, כמו דנקטינן לענין צירוף שאם תחתית העיסה תוך הכלי חשיב שכולה בתוכו, או דכיון שחלקה בחוץ יועיל צירוף הבית לגבי החלק שבחוץ, וע"ז יועיל צירוף הבית גם לחלקה שתוך הכלי. ומסתברא טפי כצד הראשון, אולם הרשב"ש בעל התיירו חלה צידד טפי כהצד השני, וע"ז].

ב. עורר הגרש"ר שיש להדגיש שאין המקפיא מועיל לעשות צירוף גמור לכל הדיעות (ואין להפריש בברכה על סמך צירוף זה בלבד), משום שאינו כלי המיטלטל וייתכן דחשיב כמחובר שאינו מצרף. והתועלת בצירופו הוא דוקא כאן, שמתחילה היה צירוף גמור, ובאנו לצאת ידי השיטות שחלוקה לעיסות קטנות פוטרת, וכתבו הפוסקים דלצאת ידי אותה שיטה בעינין צירוף נוסף אחר האפיה, ולזה סגי במה שיש צירוף כלדוהו אחר האפיה, אף שהוא רק לחלק מהשיטות. כמבואר בפתחי תשובה (שכ"ז) בשם הצ"ח, וכמו שהבאנו לעיל.

מה דעתכם?

תגובות מעט הקודאים

מדליקים 'אהרת כהנים', ובתי חולים אלו לא שייך ספק טומאה. דבר נוסף יש להדגיש שהיתר 'ספק טומאה ברה"ר' אינו לכתחילה מכמה וכמה טעמים. ולכך כחן הנצרך להיכנס לבי"ח שלא למטרת ספק פיקר' וכדו', יש להתייעץ עם המוקד האנושי של 'התאחדות טהרת כהנים' בכדי לשמוע את מצב הטומאה בבית החולים. בתקוה שפרסום הדברים בעלון החשוב, יאיץ את הגורמים הרלוונטים לשפר את המצב בבתי החולים.

התאחדות טהרת כהנים 08-3132020

בנוגע למאמר הגר' צ' רותן, שבעלי שמחה המקבלים עוגות ומניחים על השיש, יש לחוש שמצטרפין בכך להתחייב בחלה, מפני שהשיש יש לו שפה:

לכאורה טבלא שיש לה לבזבז זה דוקא מד' צדדים, וא"כ רוב 'משטחי העבודה' שבבית אין להם לבזבז מד' צדדים, ומה שהם צמודים לקיר מסתבר שאינו נחשב לבזבז, ולכן נראה דאינם מחייבים בחלה.

הרב יצחק ברטלר שליט"א

תגובת המערכת: הנידון אם בעינין מוקף מד' רוחות בפשוטו שנוי במחלוקת הפוסקים בטעם שאין תנור מצרף, שנאמרו בזה ג' טעמים, וא' מהם מפני שהתנור פרוץ מצד אחד. עי' תרימו חלה סי' שכ"ה ס"ק י"ט ובהערות שם. ולפ"ז נמצא דלשאר הטעמים אין צריך מד' רוחות. ואמנם לטעם החלת לחם דתנור מחובר, הכא ג"כ לא יתחייבו (וכמו שהזכרנו במאמר), אך לטעם השבט הלוי והדרך אמונה דבתנור אין מונחים בשביל להיות שם, אלא בשביל להיאפות, א"כ בשיש מצוי הרבה שמונחים שם בשביל להיות שם. ומדברי הפמ"ג ועוד פוסקים שכתבו לענין כלי מתחת וכיסוי מפה מעל, דסגי בכיסוי מצד אחד, משמע ג"כ דלא בעי דפנות מד' צדדים, שהרי ענין כלי ומפה ביארו הפוסקים דהמפה נחשבת כהמשך הכלי.

ואמנם, עיקר הנפק"מ המצויה, הוא במשטחי העבודה של מטבח האולם \ הבית כנסת, שהדרך הוא שמביאים לשם את כל העוגות שקיבלו לכבוד השמחה, ותחילה מסדרים אותם במטבח במגשים, ואח"כ שולחים אותם לשולחנות, ושם על פי רוב הוא מוקף מד' צדדים, וכמו שהבאנו בתמונה.

יישר כוח על הגליונות, יש בהם ענינים מעשיים מעניינים, ומבוארים יפה להלכה. לדוגמה, בגליון האחרון, לגבי ההערה למה לא תולים שלטי אזהרת כהנים כאשר יש גוסס בחדר הסמוך, נהנית יותר מכל הגליון מהסיכום שלהכנס לחדר הסמוך זה רק זמירות, ולא חובה מדאורייתא. כי ירא אני מאוד שלא יגיע לבסוף כאלו חומרות לבתי חולים.

תאר לעצמך! חולה המאושפז בבית החולים במחלקת אונקולוגיה, ועובר בפרוזדור ורואה שלט "איסור כניסה לכהנים בגלל גוסס"... לאיזה פחד וחרדה הוא יכול להיכנס, הוא יכול להגיע ליאוש על מחלתו, הוא עצמו יכול להיות לפתע לגוסס, חולה הגוסס רח"ל זה דבר מצוי במחלקות אלו, ואולי זה נכנס לגדר קירוב מיתתו של חולה, שזה איסור דאורייתא.

ואסיים במעשה שאני זוכר אישית. כשהכנייה מחלתה של אשת הצדיק רבי שלום שדרון זצ"ל, הוזעקו בני המשפחה אל מיטת חוליה כדי להיפרד ממנה ברגעיה האחרונים. כל בני המשפחה התאספו סביבה לאמירת וידוי והסדר הידוע המקובל מרבתינו. ביניהם הגיעו גם אחיה הגרש"ז אורבך זצ"ל ושאר האחים, אחותיה ובנותיה. בעלה, הרב שלום שדרון, ובנה יחידה רבי יצחק, שהיו כהנים, לא יכלו להיכנס לבית החולים, הם חיכו מחוץ לבנין. באותן רגעים שכולם עמדו סביב מיטת אשתו, שלח בעלה הצדיק ר' שלום זצ"ל שליח לקרוא לבני המשפחה שיצאו אליו מחוץ לבית החולים במהירות, כי יש לי בקשה לבקש מכם לפני פטירת רעייתי: יצאו בני המשפחה בהתרגשות: "מה יבקש הרב לפני פטירת אשתו? האם יבקש למסור לה מסר אחרון? האם לעשות לה תיקון?", כך חשבו.

הם יצאו אל הרב, והלה ביקש: "ילדי היקרים, אמא עומדת להיפרד מאיתנו, הצער והכאב שלנו גדול מאד. אך דעו, כי אף אחד מהחולים שבסביבתה לא צריך לסבול מכן! בקשתי היחידה היא שתקפידו שלא לבכות בקול גדול בשעת הפטירה. זה עלול להפריע לחולים אחרים במחלקה, ולעשות להם מצב רוח רע..."

פחד וחרדה. בשעה הכי קשה בחייו, ביקש הרב שדרון להזהר לא לצער אדם אחר, הוא חשב על השני, הוא הכניס בין מחשבותיו את הנזק לעלול להגרם לאחר... זו גדולה!

הגאון רבי יהודה לייב שדרון שליט"א, רב קהילת 'מרומי שדה' ק"ס

בנוגע למאמר הנפלא 'צורתא דשמעתתא' על אזהרת כהנים בבתי חולים, יש להוסיף, שלצערנו בהרבה בתי חולים הטומאה קבועה מפני חלקים מהמטאים הנמצאים תמיד בשטח בית החולים ועוד כמה דברים שלא

האם מותר למנוע מחבירו להפקיע איסור?

מעשה שהוזמן סיר טשולנט גדול עבור שמחה. לביל שבת העביר המלצר את הסיר לפלטה חזקה וחמה יותר. לאחר מכן נודע שהטשולנט לא היה מבושל כל צרכו [נהגם שכבר נתבשל כמאכל בן דרוסא], כך שהיה איסור תורה במה שהונח על פלטה לאחר שהוסר מהראשונה.

כאשר נודע למלצר שעובר כל רגע באיסור בישול, חפץ לסלק את הסיר מהפלטה ולהפסיק את בישולו [שהרי מאחר שהורם מהראשונה לרגע אחד, יש איסור בישול גמור דאורייתא לשוב ולהמשיך בישולה], אך בעל השמחה עצר בעדו, באמרו "איסור בישול עברת ברגע הראשון [שהרי כל משהו של בישול בין בן דרוסאי למבושל כל צרכו יש בו איסור], ולא תועיל הסרת הסיר כעת לתקן את האיסור שעברת, אם כן מה בצע כי תפסיד את תבשילי ותעבור גם על איסור מזיק, עדיף לך איסור אחד ולא שתיים".

יש לעיין: א. האם כל רגע שהתבשיל מוסיף ומתבשל עובר עוד איסור גמור של בישול, ובמידה ואין כאן תוספת איסור גמור, האם אכן איסור אחד של מזיק חמור מכמה איסורים כאלו. **ב.** האם בכלל יש כאן איסור מזיק. ג. האם מותר לבעל הבית למנוע ממנו להסיר את הסיר.

לתגובות: מייל: A9768552@gmail.com פקס: 077-470-4472

הודעה משמחת למחברי ספרים שליט"א:

מחלקת ההוצאה לאור שע"י מכון אש התורה, מעניקה למחברים המדפיסים את ספרם בכריכה קשה, הדפסה מקצועית ואיכותית כמיטב המסורת בהזולה משמעותית,

וכעת חדש!!!

חוסכים את עלויות הגרפיקה והגלופות לכריכה (כ-6,000 ש"ח), ע"י שימוש בגלופות מוכנות מרהיבות מהקטלוג החדש של המכון, לפרטים וקבלת הקטלוג אוטומטית למייל, שלחו מייל עם המילה "פרטים" בשורת הנושא לכתובת: A9768552@gmail.com

מזבחי הספרים מהחודש האחרון

